

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH DRZEWOSTANU ZABYTKOWEJ ALEI W DOWSPUDZIE

OPRACOWANIE

mgr inż. Małgorzata Wróblewska- Thernstrom

październik 2017

Małgorzata Wróblewska Thernström
mgr inż. projektowania terenów zieleni
UPR. WKZ-5341/ZAŚW/10/97
W zakresie projektowania i wykonywania
robót technicznych w specjalności
prac zabezpieczających, uzupełniających
i rekonstrukcji parków i zieleni zabytkowej.

ZAWARTOŚĆ OPRACOWANIA

1. Inwentaryzacja drzew w zabytkowej alei w Dowspudzie – opis
2. Wykaz istniejących drzew – ocena stanu zdrowotności- tabela
3. Program prac konserwatorskich drzewostanu w zabytkowej alei w Dowspudzie
4. Inwentaryzacja drzew- plan w skali 1:500
5. Zdjęcia alei-widok ogólny, wybrane uszkodzenia, zaburzenia charakteru.

1. INWENTARYZACJA DRZEW W ZABYTKOWEJ ALEI W DOWSPUDZIE

Inwentaryzację drzew wykonano w październiku 2017r. na zlecenie Zarządu Powiatu w Suwałkach w celu opracowania „Programu prac konserwatorskich drzewostanu zabytkowej alei w Dowspudzie”.

Na aktualnym wtórniku geodezyjnym naniesiono wszystkie istniejące drzewa oraz pnie po ściętych drzewach. W okresie pełnego ulistnienia określono rodzaj i gatunek drzew. Orientacyjnie: w m podano wysokość i szerokość korony oraz wiek każdego drzewa w latach. Na wysokości piersznicy tj. na wys.1.3 m od podstawy pnia w cm podano obwód każdego pnia. Stan zdrowotny określony został na podstawie wyglądu zewnętrznego z dostępem do drzew z ziemi. Podane zostały wszelkie uszkodzenia, nieprawidłowości w rozwoju, kondycja zdrowotna w % na podstawie ulistnienia oraz ważniejsze zalecenia pielęgnacyjne czy też wskazanie do wycinki ze względów np. bezpieczeństwa. Pełny obraz stanu drzew jest możliwy w czasie dostępu do wyższych partii na podnośniku lub metodą alpinistyczną oraz w trakcie już prowadzonych prac pielęgnacyjnych.

Aleja jest wpisana do rejestru zabytków jako lipowa aleja pomnikowa. Gatunkiem podstawowym pierwotnym i najstarszym jest lipa drobnolistna. Pojedynczo pojawia się klon pospolity, jesion i lipa z różnego okresu sadzenia lub jako samosiew. Wiek starodrzewu lipowego i pojedynczych klonów i jesionów ocenia się na 100 lat, a nawet powyżej 120 lat, pozostałe jesiony, lipy i klony ok.70- 80 lat. Z analizy gatunkowej i lokalizacji wynika, że te ostatnie były dosadzane później jako uzupełnienie przestrzeni pomiędzy starymi lub wyciętymi lipami.

Stan zdrowotny drzew generalnie jest zły poza kilkoma okazałymi egzemplarzami opisanymi w tabeli. Wynika on z wieku lub ze zbyt gęstego nasadzenia pomiędzy lipami. W miarę starzenia się drzew w sposób naturalny przybywa posuszu w koronie, ubytków wgłębnych, kominowych, zamakają rozwidlenia pni i konarów co powoduje ich pęknięcie i odpadanie dając nieraz duże uszkodzenia (kilka zdjęć pokazuje skalę uszkodzeń, a za tym idą zagrożenia zdrowia i życia użytkowników terenu). Niewłaściwa lokalizacja, w tym przypadku wprowadzanie nowego gatunku dodatkowo pomiędzy już istniejący powoduje deformację koron także starodrzewu, pochylenia pni, a przede wszystkim zaburza rytm i efekty wizualne w tak cennym elemencie parkowym, jakim jest aleja.

Istotną sprawą jest licznie występujący posusz w koronie wszystkich drzew- nawet, jeśli nie został on uwzględniony w tabeli, który na co dzień wraz z kilkoma chorymi drzewami stanowi zagrożenie dla zdrowia, życia oraz samochodów i budynków.

2. WYKAZ ISTNIEJĄCYCH DRZEW

Nr inw.	Rodzaj i gatunek	Wiek orientacyjny	Wys. [m]	Obw. [cm]	Ø korony [m]	Zdrowotność i uwagi, ZALECENIA
1	Lipa drobnolistna	100	23	193	10	Na wys.4mmokre próchniejące rozwidlenia pnia i konarów, lekko pochylona na drogę, suche gałęzie, stabilna
2	Lipa drobnolistna	100	24	205	15	Łukowato wygięty pień, na wys.3mczęściowo zarośnięta próchniejąca rana po uciętych konarach, grubym konarze, stabilna
3	Jesion wyniosły	110	28	212	17	Częściowo jednostronna korona, dwie duże częściowo zablźnione rany po uciętych konarach, wyniesiona podstawa pnia, suche gałęzie
4	Lipa drobnolistna	100	26	228	16	Łukowato wygięty pień w kierunku kordegardy, czop po utamanym konarze, pojedyncze suche gałęzie, stabilna
5	Lipa drobnolistna	100	25	210	12	Koron a bardziej rozwinięta na zachód, ale dirzewo stabilne, na wys.3m rana po utamanym konarze, wyżej ubytek wgłębny po utamanym konarze
6	Klon pospolity	70	18	130	8	Jednostronna korona nad drogą, lekko pochylona górna część pnia, na wys.1.3m odpada kora po mechanicznym uszkodzeniu, DO WYCIĘCIA
7	Klon pospolity	70	16	126	11	Korona z zygzakowatym wierzchołkiem w koronie drzew sąsiednich, DO WYCIĘCIA
8	Jesion wyniosły	75	33	146	15	W rozwidleniu na wys.3.5m ubytek kominowy z obustronnym do podstawy pnia mokrym, omszonym i zgrubiałym zaciekiem na wygiętym pniu, suche konary, DO WYCIĘCIA
9	Klon pospolity	70	17	95	8	Na wys.4m mokre próchniejące omszone rozwidlenie pnia, jednostronna korona DO WYCIĘCIA
10	Klon pospolity	70	19	130	13	Mokre, próchniejące i omszone rozwidlenia pnia i konarów, ubytki wgłębne po uciętych i utamanych gałęziach
10a	Lipa drobnolistna	30	17	85	7	Zygzakowaty pień, jednostronnie rozwinięta korona w stronę alei
11	Lipa drobnolistna	40	17	105	7	Jednostronna korona w str. Budynku, zygzakowaty pień, rośnie blisko nr 12, DO WYCIĘCIA
12	Klon pospolity	100	20	188	13	W rozwidleniu pnia na wys.6m ubytek kominowy do podstawy pnia, w pniu dziupla po uciętych konarze i ubytki wgłębne po utamanych gałęziach, górna część pnia lekko pochylona i korona bardziej rozwinięta w str. budynku, wydaje się stabilny, bo korona złączona z koroną nr 11

Nr inw.	Rodzaj i gatunek	Wiek orientacyjny	Wys. [m]	Obw. [cm]	Ø korony [m]	Zdrowotność i uwagi, ZALECENIA
13	Lipa drobnolistna	70	22	164	9	usychając konary i gałęzie, część korony rozwinięta w str. budynku DO WYCIĘCIA
14	Jesion wyniosły	70	28	177	13	Wysoko rozwidlony pień z małą jednostronną koroną w kier.budynku, ubytki w głębie w pniu, suche konary,40% ulistniony, DO WYCIĘCIA
15	Jesion wyniosły	50	13	100	7	Wierzchołek wygięty do poziomu na wys.9m,pojedyncze zdrowe odrosty na pniu,usycha, 10% ulistniony,DO WYCIĘCIA
16	Lipa drobnolistna	120	25	271	17	na wys.1.5m w rozwidleniu dwa puste pnie odchylone od siebie z jednostronnymi koronami, u podstawy pnia na ziemi próchno, KOREKTA KORONY LUW WYCIĘCIE
17	Klon pospolity	70	20	127	11	Od 1/2 wys. zygzakowaty pień z licznymi ubytkami wgłębnyymi po uciętych konarach,wygięty wierzchołek, DO WYCIĘCIA
18	Lipa drobnolistna	100	26	210	17	Suche gałęzie, na wys.6m rozwidlenie na 3 pnie spięte wiązaniem sztywnym, wysoka jednostronna korona częściowo w str.szkoły- KOREKTA KORONY
19	Jesion wyniosły	70	29	154	8	Wysoka jednostronna korona, rany po uciętych konarach, 50% ulistnienia, suche gałęzie,DO WYCIĘCIA
20	Lipa drobnolistna	70	27	181	12	Na pniu podłużne zagłębione pęknięcia podłużne-dł.1.1m, mokre próchniejące rozwidlenia konarów, rana po uciętym 1 konarze, nierregularna, ale stabilna korona, owocniki huby na pniu.
21	Jesion wyniosły	60	28	115	5	Rachityczna korona z suchymi gałęziami, liczne pęknięcia na pniu ubytki w głębie po ułamanych konarach,50% ulistnienia, DO WYCIĘCIA
22	Jesion wyniosły	60	22	111	8	Korona rozwinięta w kierunku szkoły!, ubytki w głębie w pniu, zygzakow. i wygięty wierzchołek w górnej części, DO WYCIĘCIA
23	Jesion wyniosły	60	19	110	7	Pień mocno pchylony na aleję, od 1/3 wys.zygzakowaty wygięty wierzchołek,60% ulistnienia stanowią pojedyncze odrosty z pnia, DO USUNIĘCIA
24	Lipa drobnolistna	100	30	206	19	Pęka pień w rozwidleniu na wys.4.5m- ubytek kominowy do podstawy pnia,korony rozwijają się w stronę szkoły, ROZWAŻYĆ KOREKTĘ KORONY LUB USUNIĘCIE
25	Jesion wyniosły	70	30	159	12	Wys. rozwinięta korona, suche gałęzie, 70% ulistnienia,WYCIĄĆ
26	Lipa drobnolistna	100	29	206	18	Nierregularnie rozwinięta korona, stabilna bez znaczących uszkodzeń
27	Jesion wyniosły	70	29	135	13	Rozwidlenie pnia na wys.4m na mocno chwiejące się konary na wietrze z próchniejącymi rozwidleniami, u podstawy pnia duży otwór wypełniony próchnem, eliptycznie rozwinięta korona, suche gałęzie, DO WYCIĘCIA
28	Lipa drobnolistna	100	33	226	19	Od wys.1.3m pęka pień do podstawy, duże podłużne wgłębienie w pniu, duża rana a po ułamaniu drugim pniu wypełnionym próchnem, które należy pozostawić, KOREKTA KORONY

Nr inw.	Rodzaj i gatunek	Wiek orientacyjny	Wys. [m]	Obw. [cm]	Ø korony [m]	Zdrowotność i uwagi, ZALECENIA
29	Jesion wyniosły	70	18	136	7	U podstawy pnia owocniki grzyba- nie huby, w rozwidleniu pnia na wys.5m zablizniatajaca sie rana wokol pruchniejacego otworu po utamanym trzecim pniu, zygakowate wierzchołki tworzą koronę, ze wzgledu na grzybnie ostabiatajaca kondycje drzewa ROZWAZYĆ WYCIĘCIE
30	Jesion wyniosły	40	12	86	8	Luźna jednostronnie rozwinięta korona bez przewodnika, DO WYCIĘCIA
31	Modrzew europejski	Powyżej 120 Ok.140	14	293	9	Jeden z kilku okazalych egzemplarzy w otoczeniu parku, pozostalości rozložystej korony- ucięte wygięte mocno uszkodzone konary; bez pokroju z parasolowato wygiętymi konarami, u podstawy pnia mrowisko
32	Lipa drobnolistna	100	28	204	16	Od rozwidlenia na wys.3m ubytek kominowy do podstawy pnia,- otwór po utamanym konarze, jeden konar mocno wygięty w stronę alei ewentualnie do skorygowania/wycięcia, 60cm zgrubiata zablizniata listwa pomrozowa na pniu, wydaje się być stabilna
33	Jesion wyniosły	60	13	109	8	Krzywe zygakowate dwa wierzchołki w rozwidleniu pnia mocno odchylone od siebie na duzej wysokości, 705 ulistnienia- usycha, DO WYCIĘCIA
34	Lipa drobnolistna	90	30	186	12	Stabilna z nieco bardziej rozwinięta koroną na zachód, ale z pustym pniem od wys.ok 3m do 6m z podłużnym otworem bez możliwości dostępu i oceny z ziemi stopnia wypróchnienia i ubytku masy w pniu
35	Jesion wyniosły	60	16	114	12	Rozwidlenie pnia na trzy p. na duzej wysokości- brak przewodnika, brak pokroju, rachityczny, DO WYCIĘCIA
36	Lipa drobnolistna	100	30	238	15	Ran po uciętych konarach od strony alei, korona rozwinięta nierównomiernie, ale stabilna wymagająca drobnej korekty
37	Lipa drobnolistna	90	28	187	13	Brak przewodnika- rozwidlenia pnia na wys.6m, korona nieco bardziej rozwinięta na zewnątrz alei ale, w miarę stabilna, u podstawy pnia próchniejący otwór
38	Jesion wyniosły	70	18	148	8	Rachityczny, jednostronna korona, u podstawy pnia otwór na 1/3/obwodu, z grubego pnia pojedyncze odrosty tworzą 405 zielonej masy, DO WYCIĘCIA
39	Jesion wyniosły	40	11	73	7	Jednostronna korona bez przewodnika, suche gałęzie, WYCIĄĆ
40	Jesion wyniosły	40	15	78	5	Krzywa jednostronnie rozwinięta korona z gęstymi gałęziami, zniekształcona zgrubiata podstawa pnia do wys.1m, WYCIĄĆ
41	Jesion wyniosły	70	25	128	8	Zygakowaty pień od 2/3 wysokości z licznymi cienkimi odrostami tworzącymi koronę, suche gałęzie, DO WYCIĘCIA
42	Lipa drobnolistna	100	30	235	18	Na wys.3m mokre próchniejące rozwidlenie pnia, dwa pnie spięte wiązaniem sztywnym, jednostronnie rozwinięta korona na zewn. alei zrównowazona rozbudowaną koroną w górnej części nad aleją, suche gałęzie

Nr inw.	Rodzaj i gatunek	Wiek orientacyjny	Wys. [m]	Obw. [cm]	Ø korony [m]	Zdrowotność i uwagi, ZALECENIA
43	Jesion wyniosły	60	28	110	11	Od połowy wysokości kolano tj. wygięty pień i zygakowaty wierzchołek bez przewodnika, eliptyczna korona, duża rana na pniu po mechanicznym uszkodzeniu, suche gałęzie, WYCIĄC
44	Lipa drobnolistna	90	30	180	20	Dwa pnie spięte wiązaniem sztywnym, rozwidlenie pnia na wys. 6m, nierównomiernie rozwinięta korona, ale stabilna
45	Klon pospolity	70	27	206	19	Na wys.4m rozwidlenie pnia na 3 pnie- zgrubiałe nacieki po obu stronach, z ubytkiem wgłębny, pęknięty pień do podstawy z otworem przy ziemi i nagromadzonym próchnem po obwodzie, WYCINKA LUB REDUKCJA KORONY
46	Jesion wyniosły	40	12	75	4	Rachityczny, pochylony pień, wygięty wierzchołek, DO WYCINKI
47	Lipa drobnolistna	100	32	225	18	Mokre próchniejące rozwidlenie pnia na wys.7m, 2 pnie spięte wiązaniem sztywnym, nierównomierna, ale stabilna korona
48	Jesion wyniosły	70	17	144	10	Pochylony pień z jednostronną koroną na park, kilka konarów tworzy koronę bez przewodnika, suche gałęzie, DO USUNIĘCIA
49	Klon pospolity	70	16	125	10	Zabliżone pęknięcie pnia z wgłębieniem na wys.2m, korona jednostronna na zewnątrz alei bez przewodnika, owocniki grzyba na pniu-nie huba, DO WYCIĘCIA
50	Jesion wyniosły	70	23	149	8	Mała wysoko jednostronnie rozwinięta korona bez przewodnika uformowana przez kilka konarów, suche gałęzie, DO WYCIĘCIA
51	Lipa drobnolistna	Ponad 120 Ok.140	33	332	18	Dwa pnie związane wiązaniem sztywnym, na wys.3m mokre próchniejące i pękające rozwidlenie pnia ze zgrubiałym naciekiem, u podstawy pnia owocniki grzyba –nie huba i naniesione próchno po obwodzie, korona nieco bardziej rozwinięta na zachód- DROBNA KOREKTA KRONY
52	Lipa drobnolistna	100	33	230	17	Dwa mocno odchylone od siebie pnie spięte wiązaniem sztywnym, mokre próchniejące i omszone rozwidlenie pnia na wys.5m, suche gałęzie, DROBNA KOREKTA KORONY
53	Jesion wyniosły	70	33	124	7	Na 1/5 wys. eliptyczna mała kilku konarowa korona, DO WYCIĘCIA
54	Lipa drobnolistna	120	29	242,245	26	Dwu pniowa z rozwidleniem pnia u podstawy- do wys.ok.6m puste rozłożyste odchylne od siebie pnie, do ostrożnego częściowego wybrania nagromadzonego humusu z rozwidlenia i KOREKTA KORONY
55	Jesion wyniosły	90	27	182	7	Mokre próchniejące i pękające rozwidlenia pnia od wys.3m do podstawy pnia, zgrubiała zabliżona narośl na pniu, mokre próchniejące rozwidlenia konarów, wysoko rozwinięte małe korony, DO WYCIĘCIA
56	Jesion wyniosły	60	27	108	8	Liczne rachityczne konary tworzą małą wysoko rozwiniętą eliptyczną koronę na zygakowatych i odchylonych od siebie dwóch pni w rozwidleniu na 2/3 wysokości. DO WYCIĘCIA

Nr inw.	Rodzaj i gatunek	Wiek orientacyjny	Wys. [m]	Obw. [cm]	Ø korony [m]	Zdrowotność i uwagi, ZALECENIA
57	Lipa drobnolistna	100	30	190	14	Na wys. 7,9 i 12m trzy główne rozwidlenia dające jednostronnie rozwiniętą koronę z zygakowato zakończonymi wierzchołkami i lekko łukowatymi pniami, mokre próchniejące omszone rozwidlenia pni, UCIĘCIE ODSTAJĄCEGO KONARA I NIEWIELKA KREKTA KORONY
58	Lipa drobnolistna	100	33	244	19	Na wys. 7m mokre próchniejące omszone rozwidlenie pnia ze zgrubiałym naciekiem, zablizniona listwa po mrozowa dł. 4.5m, dwa pnie spięte wiązaniem sztywnym
59	Jesion wyniosły	60	19	92,88	8	Dwu pniowy, rozwidlenie pnia na wys. 0.9m wypełnione próchnem 1 pień wygięty do światła, jednostronnie rozwiniętą koronę tworzą drobne odrosty z pnia, DO WYCIĘCIA
60	Jesion wyniosły	60	20	117	9	Rachityczna eliptyczna korona, pusta podstawa pnia z otworem 30x30cm, na wys. 7m mokre próchniejące zgrubiałe rozwidlenie pnia, DO WYCIĘCIA
61	Lipa drobnolistna	100	30	227	18	Otwarte pęknięcie pnia od rozwidlenia na wys. 4.5m do podstawy pnia, cztery pnie spięte wiązaniem sztywnym, z których jedno pętko w wypróchniałym pniu z otworem widocznym z ziemi i słabym jego rozwidleniem od pnia, korona bardziej rozwinięta na zachód, zalecenia pielęgnacyjne po oględzinach z podnośnika+ redukcja korony
62	Jesion wyniosły	60	33	123	12	Rachityczna luźna jednostronna korona, bez pokroju, rozwinięta wysoko, suche gałęzie, DO WYCIĘCIA
63	Lipa drobnolistna	110	33	265	22	Od rozwidlenia na wys. 1.0m pęka pień do masywnej podstawy pnia, mokre próchniejące rozwidlenia konarów, ubytki wgłębne w pniu, brak wiązań KOREKTA KORONY
64	Klon pospolity	70	14	98	9	W rozwidleniu na wys. 3m mokry próchniejący zaciek, od 1/2 wys. wygięte i zygakowate konary, DO WYCIĘCIA
65	Lipa drobnolistna	110	33	253	18	W rozwidleniu pnia na wys. 8m częściowo zablizniona próchniejąca rana po uciętym grubym konarze, nieznacznie jednostronna masywna stabilna korona
66	Jesion wyniosły	60	33	129	8	Wysoko! rozwidlony pień z eliptyczną koroną, suche gałęzie, w 50% ulistniony, górna część niebezpiecznie chwieje się na wietrze, DO WYCIĘCIA
67	Jesion wyniosły	70	32	142	8	40% ulistnienia, owocniki grzyba u podstawy pnia- nie huba, DO WYCIĘCIA
68	Jesion wyniosły	40	14	67	6	Od 2/3 wys. wygięty pień- kolano i zygakowaty wierzchołek, bez pokroju, 60% ulistnienia, DO WYCIĘCIA
69a	Wiąz szypułkowy	50	19	112	11	Duża zablizniona rana u podstawy pnia, pochylony z jednostronnie rozwiniętą koroną, KOREKTA KORONY

Nr inw.	Rodzaj i gatunek	Wiek orientacyjny	Wys. [m]	Obw. [cm]	Ø korony [m]	Zdrowotność i uwagi, ZALECENIA
69	Jesion wyniosły	80	33	161	16	Łukowato wygięty pień w kier. Pałacu, wysoko rozwinięta mała jednostronna korona, DO WYCIĘCIA
70	Klon pospolity	70	20	124	12	Mokre próchniejące rozwidlenia pnia, DO WYCIĘCIA ze względu na rekonstrukcję alei jako lipowej jednogatunkowej
71	Jesion wyniosły	60	13	120	7	Pochylony pień w kierunku placu zabaw, wygięty zygawkowaty wierzchołek, liczne odrosty z pnia tworzą koronę bez pokroju, DO WYCIĘCIA
72	Jesion wyniosły	70	25	134	7	Próchniejące rozwidlenie na wys.5m, owocniki huby u podstawy pnia, przechylone konary w str. placu zabaw z jednostronnymi koronami, suche gałęzie, rachityczny bez pokroju, DO WYCIĘCIA
73	Lipa drobnolistna	Ponad 120	34	301	20	Dwa pnie spięte wiązaniem sztywnym, pęka pień do podstawy od strony przeciwnej do jego pochylenia, jednostronnie rozwinięta korona ze względu na ukierunkowanie pni na pałac, owocniki huby na pniu, DO WYCIĘCIA
74	Jesion wyniosły	50	23	108	8	Pochylony zygawkowaty pień, korona mała wysoko rozwinięta, rachityczny, bez pokroju z niebezpiecznie rozwiniętym konarem w str. placu zabaw, DO WYCIĘCIA
75	Jesion wyniosły	70	33	124	12	Wysoko rozwinięta korona, suche konary-40% ulistnienia, DO WYCIĘCIA
76	Jesion wyniosły	50	18	99	5	Poziomo wygięty wierzchołek i pochylony w str. placu zabaw, jednostronna korona w koronie drzew sąsiednich, DO WYCIĘCIA
77	Lipa drobnolistna	100	25	239	16	Pusty pień od rozwidlenia na wys.2.5m do podstawy pnia z otworem i ubytkiem kominowym, mokry zaciek na pniu zakończony otworem u podstawy pnia z wydobywającym się próchnem, dwa pnie spięte wiązaniem sztywnym, KOREKTA KORONY- ODCIĄŻENIE PNIA
78	Jesion wyniosły	80	23	172	11	Zgrubiła wyniesiona podstawa pnia, próchniejące rozwidlenia wygiętych pni i konarów, brak przewodnika, DO WYCIĘCIA
79	Lipa drobnolistna	90	32	191	14	Łukowato wygięte dwa pnie od rozwidlenia na wys.7m z ubytkiem wgłębnym, na pniu próchniejące ślady po uciętych konarach, masywna wyniesiona podstawa pnia, nierregularnie rozwinięta korona, ale zrównoważona,
80	Klon pospolity	80	26	149	15	Lekko pochylony łukowaty pień, brak przewodnika, na 2/3 wys. rozwidzona korona, DO WYCINKI W PRZYPADKU ODBUDOWY JEDNOGATUNKOWEJ ALEI
81	Jesion wyniosły	80	30	166	9	Na wys.7 m od rozwidlenia liczne konary skierowane na plac zabaw, mokre pękające rozwidlenia, DO USUNIĘCIA- ODBUDOWA JEDNOGATUNKOWJ ALEI
82	Lipa drobnolistna	100	30	197	14	Pusty pień od wys.5m do podstawy pnia-dwa duże ubytki kominowe, ślady po uciętych gałęziach, jednostronna korona w stronę placu zabaw zrównoważona rozbudowaną częścią górną, OSTROŻNA REDUKCJA KORONY

Nr inw.	Rodzaj i gatunek	Wiek orientacyjny	Wys. [m]	Obw. [cm]	Ø korony [m]	Zdrowotność i uwagi, ZALECENIA
83	Klon pospolity	80	26	153	18	Grube konary od rozwidlenia na wys.5 i 8m dające eliptycznie rozwiniętą koronę w poprzek alej, mokre omszone próchniejące rozwidlenia, DO EWNTUALNEGO USUNIĘCIA
84	Jesion wyniosły	70	23	128	9	Próchniejąca pusta podstawa pnia z otworem, jednostronnie rozwinięta korona i pochylona w str. placu zabaw wraz z pniem, od połowy wysokości zygzakowaty pień, DO WYCIĘCIA
85	Jesion wyniosły	80	28	151	10	Na wys.5m omszone spróchniałe rozwidlenie pnia i łukowato wygięte dwa konary a wierzchołki zygzakowate, DO WYCIĘCIA
86	Lipa drobnolistna	30	9	86	7	Duże rany i ubytki po uciętych i ułamanych konarach, pozostał 1łukowaty pień, brak wierzchołka, jednostronna korona w kier. Placu zabaw, z lokalizacji wynika, że może to być odrost ze starej podstawy pnia, DO WYCIĘCIA
87	Jesion wyniosły	60	24	106	10	Zygzakowaty wierzchołek z małą wysoko rozwiniętą koroną, suche gałęzie, bez pokroju, 1 odstający konar stanowi o jednostronnej koronie, DO WYCIĘCIA
88	Jesion wyniosły	80	23	157	20	Mokre, omszone i próchniejące dwa rozwidlenia pnia, eliptyczna jednostronna korona, ubytki wgłębne po uciętych konarach, wyniesiona podstawa pnia z mechanicznym uszkodzeniem, DO WYCIĘCIA
89	Klon pospolity	70	16	120	11	Duża rana po uciętych konarze, na wys. 3m mokre próchniejące rozwidlenie pnia z ubytkami wgłębnyimi, łukowaty pień z wygiętym wierzchołkiem, DO WYCIĘCIA
90	Lipa drobnolistna	Ponad 120 -ok.160	30	375	28	Trzy pnie spięte wiązaniem sztywnym, prawdopodobnie pod najniższym rozwidleniem-widok z dołu, pod mchem na pniu pęknięcie, próchniejące rozwidlenia, okazała korona z wyglądu stabilne drzewo
91	Jesion wyniosły	70	23	128	4	W rozwidleniu na 1/2wys.liczne rany, pojedyncze gałęzie z pnia, ulistniony w 20%, liczny posusz, DO WYCIĘCIA
92	Jesion wyniosły	60	23	104	6	Wygięty suchy wierzchołek, pojedyncze żywe odrosty z pnia-usycha, DO WYCIĘCIA
93	Jesion wyniosły	70	20	125	9	Pochylony pień, a od ½ wys. łukowaty i zygzakowaty z wygiętym wierzchołkiem, DO WYCIĘCIA
94	Lipa drobnolistna	Ponad 120 Ok.160	30	407	27	Trzy pnie spięte wiązaniem sztywnym, od strony zabudowy brak połowy pnia do wys. 3m, próchniejące pękające rozwidlenia, okazałe drzewo, ale DO USUNIĘCIA ZE WZGLĘDU NA BEZPIECZEŃSTWO
95	Lipa drobnolistna	100	28	230	18	Pochylony cały pień w kier. Zabudowy z łukowato wygiętymi konarami, od rozwidlenia na wys. 6m do podstawy pnia pęka pień, pękające rozwidlenia konarów, DO WYCIĘCIA ZE WZGLĘDU NA BEZPIECZEŃSTWO

Nr inw.	Rodzaj i gatunek	Wiek orientacyjny	Wys. [m]	Obw. [cm]	Ø korony [m]	Zdrowotność i uwagi, ZALECENIA
96	Jesion wyniosły	75	28	157	11	Na wys. 4.5m omszone pękające rozwidlenie pnia, zgrubiła pusta podstawa pnia z trzema otworami, wierzchołek jednego pnia niebezpiecznie wygięty w kier. Zabudowy, pozostałe pnie wygięte i zygzakowata w górnej części, DO WYCIĘCIA ZE WZGLĘDU NA BEZPIECZEŃSTWO
97	Jesion wyniosły	40	19	76	7	Kolano w pniu na ½ wysokości i dalej pień zygzakowaty z wygiętymi konarami w koronie lipy obok, DO WYCIĘCIA
98	Lipa drobnolistna	100	30	253	20	U podstawy pnia owocniki grzyba – nie huba, dwa wyraźne rozwidlenia pnia, omszone próchniejące rozwidlenia konarów, nieznacznie jednostronna korona w kier. Zabudowy, wskazana KOREKTA KORONY
99	Lipa drobnolistna	100	30	231	18	Trzy pnie spięte wiązaniem sztywnym, dwa wyraźne rozwidlenia pnia, liczny posusz w koronie, KOREKTA okazałej korony
100	Jesion wyniosły	70	28	139	10	Od siodłowego rozwidlenia na wys. 6m wygięte pnie! I wierzchołki, jednostronne korony w kier. Zabudowy, posusz w koronie, mechaniczna rana na pniu, DO WYCIĘCIA
101	Lipa drobnolistna	120	28	285	22	Mokre rozwidlenia pnia i konarów, okazałe stabilne drzewo
102	Jesion wyniosły	70	28	158	12	Skręcone dwa pnie od rozwidlenia na wys. 6m, liczny posusz, ulistniony w 70%, DO WYCIĘCIA
103	Jesion wyniosły	70	28	153	15	Czop po uciętym konarze, od ½ wysokości w siodłowym próchniejącym rozwidleniu zygzakowate skręcone konary, brak pokroju, mała eliptyczna korona, posusz, DO WYCIĘCIA
104	Jesion wyniosły	70	28	124	6	Eliptyczna korona, mała wysoko rozwinięta korona na wygiętych zygzakowatych konarach skierowanych na osiedle, DO WYCINKI
105	Lipa drobnolistna	100	25	213	20	Trzy pnie spięte wiązaniem sztywnym, rozwidlenie na wys. 5m, liczny posusz w koronie stabilnie rozwiniętej, zgrubiła naciek na pniu, DROBNA KOREKTA KORONY
106	Jesion wyniosły	20	5	37	5	Liczne gałęzie i wygięty wierzchołek skierowane na wschód, DO WYCIĘCIA
107	Lipa drobnolistna	100	33	237	19	Okazałe drzewo z regularnym pokrojem, posusz w koronie, spróchnienie wokół podstawy pnia
108	Jesion wyniosły	60	35	128	11	Siodłowane mokre rozwidlenie pnia w ½ wysokości, listwy po mrozowe na pniu, liczny posusz w koronie, odchylone pojedyncze konary- nieco jednostronna, DO WYCIĘCIA
109	Lipa drobnolistna	90	30	201	22	Dwa pnie spięte wiązaniem sztywnym, mokre pękające omszone rozwidlenie pnia na wys. 5m,

Nr inw.	Rodzaj i gatunek	Wiek orientacyjny	Wys. [m]	Obw. [cm]	Ø korony [m]	Zdrowotność i uwagi, ZALECENIA
110	Klon pospolity	100	22	172	18	Mokre siodłowe rozwidlenie pnia na wys. 7m- lekko pochylone pnie na wschód stąd jednostronna KORONA DO KOREKTY STATYKI
111	Lipa drobnolistna	70	30	158	12	Mokre, omszone i pękające rozwidlenie pnia na wys. 4m, eliptyczna korona pomiędzy sąsiednimi drzewami, ubytek po ufamanym grubym konarze
112	Lipa drobnolistna	110	30	263	22	Ubytki wgłębne w pniu i konarze po uciętych i ufamanych gałęziach, podłużne wgłębienie w pniu –dl. 1.8m, regularna ładna korona, drzewo stabilne
113	Lipa drobnolistna	90	30	199	18	Korona lepiej rozwinięta od strony wschodniej, posusz w koronie, ubytki wgłębne w pniu, omszone rozwidlenia konarów, stabilne zdrowe drzewo, NIEZNACZNA REDUKCJA KORONY OD WSCHODU
114	Klon pospolity	70	18	117	14	Rozwidlenie pnia na wys. 4m i splecione dwa z trzech pni, korona eliptyczna i lepiej rozwinięta od wschodu, w koronie sąsiedniej lipy- wygięty wierzchołek, DO WYCIĘCIA
115	Lipa drobnolistna	120	28	276	20	Dwa pnie spięte wiązaniem sztywnym, konary odchylone od siebie w kierunku światła z pękającymi omszonymi rozwidleniami, na pniu liczne ślady po uciętych i ufamanych konarach, KOREKTA KORONY- lepiej rozwiniętej od wschodu
116	Lipa drobnolistna	120	30	276	22	Dwa pnie + dwa pnie spięte odrębnymi wiązaniami sztywnymi, w rozwidleniu pnia na wys. 2.5m (w jednej linii na 3 pnie) otwór i ubytek kominowy, jeden z pni mocno odchylony na wschód, korona lepiej rozwinięta od wschodu- DROBNA REDUKCJA GAŁĘZI
117	Lipa drobnolistna	100	30	240	20	Nierównomiernie, ale stabilnie rozwinięta korona z przewagą na wschód, na wys. 4m dziupla i pęknięcie dł. 50cm, KOREKTA KORONY
118	Lipa drobnolistna	100	29	221	22	Na wys. 3.5m w rozwidleniu pęka pień, łukowato wygięte pnie i konary na wschód z próchniejącymi rozwidleniami, KOREKTA KORONY
119	Lipa drobnolistna	90	30	174	14	Lekko pochylony pień i wierzchołek- jednostronna korona, liczne dziuple i ubytki wgłębne w pniu od strony alei, próchnieje i pęka pień na wys. 6m, KOREKTRA KORONY
120	Jesion wyniosły	90	30	188	13	Liczne ubytki wgłębne w pniu, korona rozwinięta w kier. wschodnim, brak wierzchołka, brak pokroju, posusz w koronie, DO WYCIĘCIA
121	Jesion wyniosły	20	11	47	7	Zygakowaty pień, jednostronna korona, wygięty wierzchołek, krzywy pień z ubytkiem wgłębnym. DO WYCIĘCIA
122	Lipa drobnolistna	100	30	204	22	Ślady po uciętych konarach, rakowate zgrubienia na pniu. REDUKCJA JEDNOSTRONNEJ KORONY
123	Jesion wyniosły	60	30	120	14	Rachityczny, rozwidlenie pnia na ¼ wysokości, pojedyncze odrosty z pnia, 40% ulistnienia. DO WYCIĘCIA

Nr inw.	Rodzaj i gatunek	Wiek orientacyjny	Wys. [m]	Obw. [cm]	Ø korony [m]	Zdrowotność i uwagi, ZALECENIA
124	Lipa drobnolistna	120	30	279,243	22	3 pnie spięte wiązaniem sztywnym, pnie od kilku rozwidleń łukowato wygięte, wiele ubytków wgłębnych w konarach, pusta podstawa pnia – dwa duże pnie mocno odchylone od siebie, eliptyczna korona – jednostronnie rozwinięta – KOREKTA KORONY
125	Jesion wyniosły	100	25	202	18	Na wys. 2.5m siodłowe rozwidlenie – pnie zygawkowate, mocno wygięte do światła, dające jednostronnie rozwiniętą koronę! Masywna zgrubiła podstawa pnia – pusta z dużym otworem. DO WYCIĘCIA
126	Lipa drobnolistna	100s	28	234	22	Siodłowe rozwidlenia pni. Na wys. Od 1.6 do 2.5m duży otwór – dziupla kominowa do podstawy pnia. Konary w wierzchołkowej części wygięte w stronę parku i alei, drzewo wydaje się stabilne.

3. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH DRZEWOSTANU W ZABYTKOWEJ ALEI W DOWSPUDZIE

Gospodarka drzewostanem i wskazania pielęgnacyjne wynikają z potrzeby opracowania programu prac konserwatorskich w zabytkowej alei. Rodzaj i zakres działań został zaproponowany na podstawie szczegółowej inwentaryzacji drzew i ogólnej wizji w terenie. Aleja jako element kompozycyjno przestrzenny spełniała i nadal spełnia istotną rolę w założeniu parkowo- pałacowym. W połączeniu z krajobrazem wiąże wewnętrzną i zewnętrzną strukturę przestrzeni.

Aleja łączy w sobie kilka funkcji m. in. komunikacyjną i estetyczną, a zatem podlega pewnym sprawdzonym i obowiązującym zasadom. Jedną z nich jest zachowanie ciągłości gabarytu alei. Składa się na to odpowiednia odległość pomiędzy drzewami, która nadaje rytm, zapewnia komfort przebywania (zacienienie bez męczącego efektu „drabinki”), stwarza warunki do prawidłowego rozwoju drzew alejowych, wpływa na wrażenia estetyczne itp. Pierwotny zamysł to uwzględnił, ale spontaniczne i nieświadome działanie kilkadziesiąt lat temu to zaburzyło. Zagęszczenie nasadzeń sprawiło, że charakter alei z dalszej perspektywy zatarł się, liczne pnie zlewają się ze sobą, korony konkurują o dostęp do światła itd.- widoki na załączonych zdjęciach. Nieprawidłowy rozwój drzew alejowych stanowi obecnie duże zagrożenie nawet dla życia. Mamy tu jednocześnie do czynienia z żywą substancją podlegającą ciągłym zmianom i mającą niestety swój naturalny koniec.

W gospodarce drzewostanem – NA PLANIE I W TABELI ZAZNACZONO DRZEWA DO USUNIĘCIA, przewiduje się wycinkę wszystkich jesionów, młodych lip i klonów poza kilkoma starszymi egzemplarzami zaznaczonymi na planie. Najmłodsze drzewa już chore lub zdeformowane w tych warunkach nie mają szans na prawidłowy rozwój i spełnienie roli drzewa alejowego. Jesiony są gatunkiem zupełnie obcym w „alei lipowej” i konkurują chociażby wysokościowo, ulegają chorobie i zakażeniom grzybowym prowadzącym do stopniowego usychania drzewa. Efekty są widoczne na zdjęciach z kilku wybranych przykładów. Po usunięciu również kilku lip zagrażających życiu proponuje się w miejscach korzystnych (np. większa przestrzeń) posadzenie lipy drobnolistnej. W czasie może dojść do sytuacji, kiedy z różnych powodów zaczną wypadać pozostałe stare lipy. Zależnie od ilości i lokalizacji będą uzupełniane lub czasowo pozostaną wolne miejsca. Sukcesywne uzupełnianie spowoduje zróżnicowanie wiekowe, tym samym wizualne i aleja stanie się miejscem nasadzeń rzędowych w różnym wieku.

Dokładając wszelkich starań nigdy nie mamy gwarancji na bezpieczne przebywanie pod drzewami. Szczególnie starodrzew , kiedy naturalnie kończy swój okres rozwoju jest nieprzewidywalny i w każdej chwili samoczynnie drzewo może ulec wywróceniu, dlatego w pewnym trudnym momencie należy podjąć radykalną decyzję mając na względzie życie i bezpieczeństwo ludzkie. Nie wykluczone, że chcąc kontynuować zamysł twórcy założenia zamiast nasadzeń uzupełniających trzeba będzie posadzić nową aleję w miejscu istniejącej pamiętając o wielu elementach pracujących

na jej funkcję i charakter tj. gatunek drzew, siedlisko, otaczający obiekt i krajobraz, odległości nasadzeń przy danej długości i szerokości alei, sposób użytkowania itd.

W chwili obecnej najkorzystniej jednak byłoby dokonać wycinki wszystkich wyznaczonych drzew i posadzić lipy w jednym przedsięwzięciu. Dzieląc na etapy nie uzyskamy jednolitości nasadzonych drzew alejowych w końcowym efekcie i istnieje obawa doprowadzenia alei do jeszcze większego zniekształcenia i zróżnicowania. Zatem najlepsze wydaje się jednorazowe działanie, w wyniku którego na tle odpowiednio, a przede wszystkim historycznie odtwarzanej jednogatunkowej alei lipowej, wyeksponowana zostanie istotna wartość części zachowanego starodrzewu. W odniesieniu do całego założenia w Dowspudzie zabytkowa aleja lipowa, jako aleja przede wszystkim dojazdowa, była jedynym i najważniejszym elementem kierującym poprzez owalny podjazd na pałac i park wokół niego. Dlatego konieczna jest jednoznaczna decyzja zmierzająca do odtworzenia charakteru alei zawsze zajmującej ważne miejsce w sztuce ogrodowej.

ZAKRES I ZASADY ZABIGÓW PIELEGNACYJNYCH

- bez względu na wszelkie prace dotyczące drzewostanu usunięcie zagrażającego bezpieczeństwu i życiu posuszu w koronie i drzew w najgorszym stanie zdrowotnym
- rozważna i ograniczona do minimum redukcja korony poprawiająca statykę drzewa biorąc pod uwagę naturalnie wytwarzający się system podziemny równoważący masę nadziemną
- odpowiednia minimalna redukcja korony prowadząca miejscami do odstąpienia widoku na dominantę jaką był z jednej strony pałac-obecnie w planach adaptacja ruin, z drugiej brama wjazdowa
- dopuszcza się ewentualnie przycinanie w koronie starodrzewu w sąsiedztwie sadzonych nowych lip w celu umożliwienia prawidłowego rozwoju ich koron
- pozostawienie istniejących wiązań sztywnych, usunięcie lub naprawa jednego uszkodzonego wiązania zależnie od możliwości ocenionych w koronie; demontaż wiązań między innymi z dodatkową ingerencją w narośniętą tkankę żywą wokół lub dodatkowymi zabiegami przy odkrytych spróchnieniach wokół nawiercanych otworów do wiązań
- zachowanie istniejącej wysokości starodrzewu- obniżanie środka ciężkości wiązałoby się z deformacją naturalnego pokroju lip
- nie zaleca się wprowadzania wiązań elastycznych w koronach drzew starszych

- należy przeprowadzić aerację gleby w miejscach deptanych i pomiędzy blisko założoną nawierzchnią utwardzoną lub na małej powierzchni wokół pnia drzewa
- pozostałości pni po wycięciu drzew należy wyfrezować, usunąć martwe szczątki, uzupełnić ziemią żyzną z najbliższego otoczenia lekko ugnieść i uzupełniać w razie potrzeby do poziomu gruntu
- wszelkie prace w tym usuwanie posuszu powinny być prowadzone poza ustawowym okresem lęgowym ptaków z pominięciem decyzji konserwatorskich dotyczących sytuacji szczególnych
- w przypadku prowadzenia jakichkolwiek prac w otoczeniu drzew starszych i nowo posadzonych pnie należy zabezpieczyć deskami bez użycia gwoździ lub teren wokół drzew otoczyć widoczną taśmą lub barierką
- oględziny i zabiegi konieczne powinny być prowadzone na bieżąco
- wszelkie prace należy zlecać firmom profesjonalnym pod nadzorem zgodnie z art.37b Ustawy o ochronie zabytków
- w miarę możliwości z zachowaniem bezpieczeństwa pracowników prace należy wykonywać metodą alpinistyczną
- w otoczeniu pni, korony i gruntu pod koronami drzew należy zapewnić teren wolny od wszelkich obciążeń, nawierzchni utwardzonych, parkowania pojazdów, prac zmieniających poziom wód gruntowych, składowania wszelkich zanieczyszczeń itp.

Wszelkie prace dotyczące drzewostanu w zabytkowej alei oraz terminy ich rozpoczęcia i zakończenia należy zgłosić odpowiednim służbom konserwatorskim jak też zgłaszać zmiany harmonogramu, zakresu czy czynności dodatkowych i nieprzewidzianych wynikających z oceny stanu zdrowotności podczas prac w koronie drzew.

PODSTAWOWE PRACE PIELEGNACYNE I PRZYGOTOWAWCZE OBEJMUJĄ

- wycinkę drzew wg programu prac konserwatorskich
- frezowanie pni po ściętych drzewach i uzupełnienie dołów ziemią
- usuwanie posuszu metodą alpinistyczną lub z podnośnika
- korekty w koronie

DANE DOTYCZĄCE PARAMETRÓW LIP I PRAC ZWIĄZANYCH Z SADZENIEM

- gatunek- LIPA DROBNOLISTNA- TILIA CORDATA- 20 SZT.+ok.4szt.rezerwowe do nieprzewidzianej ewentualnie dodatkowej koniecznej wycinki i nasadzeń podczas prac w starodrzewie z doliczeniem również kosztów nasadzeń i pielęgnacji tych 4 szt.
- przed dostarczeniem drzew na miejsce sadzenia należy w szkółce dokonać oględzin i wyboru egzemplarzy
- drzewa oznaczone etykietką z nazwą i posiadające na piśmie certyfikat zdrowotności
- drzewa o średnicy pnia nie mniejszej niż 15 cm na wys. 1m od podstawy pnia
- bryła korzeniowa balotowana / w pojemniku, odpowiednio przekorzeniona bez śladów zagrzybienia na korzeniach
- gat.I z wyraźnym przewodnikiem, wyprowadzoną wielopędową nieuszkodzoną koroną dla wszystkich egzemplarzy na jednakowej wysokości nie niższej niż 1.8m i jednorodnym wyglądem z tego samego źródła
- pień prosty bez żadnych spróchniałych pozostałości i wyraźnych śladów zabliznienia po zabiegach szkółkarskich
- drzewa sadzone od razu po przywiezieniu w przygotowane doły średnicy 1.2m całkowicie wypełnione ziemią żyzną z wprowadzeniem mikoryzy sprzyjającej ukorzenianiu się
- zabezpieczenie drzew 3 szt. palików z beleczkami poprzecznymi (wkopanymi pod kątem w kierunku do pnia), przymocowanymi do pnia taśmą ogrodniczą luzowaną wraz z przyrostem pnia na grubość
- po posadzeniu konieczne jest obfite podlanie „zamulenie” i ponowne uzupełnienie ziemi do poziomu gruntu z zachowaniem wysokości szyjki korzeniowej tak, jak w szkółce i uformowanie misy wokół pni o średni. 1 m
- sadzenia drzew należy unikać w dni z pełnym nasłonecznieniem i z wysoką długo utrzymującą się temperaturą
- wilgotność w podłożu należy utrzymywać przez co najmniej rok
- po zakończeniu sadzenia należy ustalić z Wykonawcą warunki i czas okresu pielęgnacyjnego i np. 3 letni okres gwarancji

Małgorzata Wróblewska Thernström
biuro projektowania terenów zieleni
ul. Piłsudskiego 10/11, 01-650 Warszawa
tel. 22 634 11 00, 634 11 97
e-mail: biuro@projektowanie-tereny-zieleni.pl
specjalności: projektowanie i wykonywanie
robót ziemianin, robót technicznych w specjalności
zabezpieczających, uzupełniających
i rekonstrukcji parków i zieleni zabytkowej.

M. Wróblewska